

Wiki's in het onderwijs

Elke week een hoorcollege en aan het eind van het semester een schriftelijk tentamen. Veel van het onderwijs aan de RUG is nog op de traditionele manier ingericht. Justin Beaumont, Jan Albert van Laar en Mentko Nap deden het anders. Zij kozen voor een moderne aanpak met als spil binnen het vak de wiki.

Moeilijk, saai en droog: dat was hoe het vak *Philosophies of Social Science* voorheen bij studenten Ruimtelijke Wetenschappen bekend stond. Dus toen de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Jan Albert van Laar aan Justin Beaumont koppelde, besloten de twee de cursus flink op de schop te gooien. De twee wilden het pittige, theoretisch vak nu eens niet op traditionele wijze inrichten, maar kozen voor een innovatievere aanpak. "Niets ten nadele van collega's die het wel zo doen, maar het vak motiveerde studenten voorheen minder," zegt Beaumont. "Er stond een docent voor de klas die een verhaal hield en aan het einde maakten studenten een tentamen. Dat kan beter, dachten we, zeker met de inzet van ICT."

Justin Beaumont had al enige ervaring met de inzet van dergelijke tools bij andere vakken. "Van nature zou je niet zo snel aan de inzet van ICT denken bij een vak als filosofie. Maar studenten vonden het vak lastig en we wilden ze meer motiveren. Door hen schrijfopdrachten te geven, te laten presenteren, zodat ze zich de besproken theoretische ideeën meer eigen zouden maken."

Op zich niets nieuws, maar voor een vak als *Philosophies of Social Science* met bijna tweehonderd studenten wel. In dergelijke algemene theorievakken wordt zo'n motiverend, interactief model nog maar weinig gebruikt. "Het was wel een risico, maar het heeft goed uitgepakt."

Ontwerp

Beaumont en Van der Laar stapten binnen het UOCG naar onderwijsadviseur Koos Winnips om een cursusontwerp te maken. "We hebben nagedacht over de leerdoelen die we met het vak

wilden bereiken en hebben de vaardigheden die studenten moeten beheersen op een rij gezet: reproductie van de kennis, inzicht in de theorieën, het toepassen van een theorie, problemen oplossen, enzovoort. Aan de hand daarvan zijn we gaan bedenken welke ICT-tools we konden toepassen." Dat is cruciaal, benadrukt Beaumont. "Je moet geen ICT gaan gebruiken alleen maar om ICT te gebruiken. Het gaat om het doel, niet om het middel."

Door het schriftelijk tentamen maar voor 30% te laten meetellen in het eindcijfer, was voor studenten meteen duidelijk dat er groot belang aan de opdrachten gehecht werd. "Dat is een manier om studenten te motiveren. Niet alleen omdat ze het vak willen halen en dus goed willen scoren, maar ook omdat ze weten dat de opdrachten belangrijk zijn om de stof goed te leren beheersen."

Wiki's

Beaumont en Van Laar kozen in overleg met Winnips voor het gebruik van wiki's. "We wilden een schrijfopdracht, omdat één van de doelstellingen van het vak is om studenten ideeën te leren formuleren en te leren samenwerken. Een wiki lag toen voor de hand." Studenten moesten in groepen van zeven wikipagina's over een voorgeschreven onderwerp, die samen een encyclopedie moesten vormen over de leerstof. Ook werd een wiki opgezet waarin studenten stellingen moesten verdedigen en wikipagina's met kritiek moesten schrijven. Dat was niet alleen een goede oefening, het leverde ook een schat aan informatie op. "Studenten vonden bijvoorbeeld filmpjes van Habermas op Youtube,



die ze aan de wiki toevoegden. Die kan ik volgend jaar weer gebruiken. Er ontstaat vanzelf een uitgebreide database met onderwijsmateriaal." Wiki's zijn volgens Beaumont een goede manier om theoretische, moeilijke stof als deze toch helder aan de studenten over te brengen. Niet alleen leidt actief leren tot een beter begrip van de stof, meewerken aan een wiki brengt studenten ook schrijfvaardigheid bij en leert ze discussiëren en becommentariëren.

Positieve beoordeling

Dat vindt ook Mentko Nap, die afgelopen studiejaar voor het eerstejaars rechtenvak Constitutional Law een Nestorcursus met een wiki inrichtte. Bij hem lagen er vooral praktische redenen aan ten grondslag. "Het idee is ontstaan uit onvrede over de bestaande literatuur. Het vak is een onderdeel van een nieuwe bachelor Rechten voor buitenlandse studenten. Dat is nieuw, want voorheen trokken we alleen voor de master buitenlandse studenten aan die een compleet programma volgden. Buitenlandse studenten hebben weinig aan kennis van het Nederlandse recht, maar moeten wel algemene rechtsprincipes leren begrijpen. De literatuur is óf op het Nederlandse recht gericht, óf vergelijkt maar een beperkt aantal rechtssystemen. Een écht internationaal georiënteerd boek was er niet."

Dus liet Nap de studenten zelf in groepen over zeven geselecteerde thema's wikipagina's schrijven, om de lacunes in het handboek op te vullen. "Bijvoorbeeld over de voor- en nadelen van federaties ten opzichte van een eenheidsstaat. Vaak begonnen ze dan bij hun geboorteland, maar kwamen er binnen de groep dan interessante internationale vergelijkingen uit." De studentevaluaties van het vak waren erg positief. "Ze vonden de wikiopdrachten leuk, omdat ze werden aangesproken op hun creativiteit. Ik had het idee dat ze de thema's beter begrepen en er verdieping van de stof optrad. Ook werden vaardigheden getraind als het werken met bibliotheekdatabases, competitie, coöperatie, enzovoort. De studenten vonden ook bronnen en informatie die wij ze niet hadden aangereikt."

Ook bij Beaumont waren de eindresultaten van het project zoals gehoopt: hoewel studenten in de evaluaties aangaven het vak erg lastig te vinden, beoordeelden ze de cursus toch zeer positief. Maar de consequenties reiken verder dan betere studieresultaten en rendementen. Beaumont ziet een interactieve onderwijsmethode zoals hij bij zijn vak toepaste als een goede manier om de overgang van bachelor naar master te versoepelen. "Ik denk dat het bij eerstejaars minder goed werkt. Die hebben minder kennis en zijn ook nog niet zo getraind in het zelf formuleren van ideeën. In het begin van de bachelor zijn studenten nog vooral kennis aan het consumeren. Maar in de master wordt juist een actieve houding van studenten verwacht, waarbij ze met eigen projecten en onderzoeken aan de slag gaan." Door in het derde jaar al zo'n actieve houding te eisen, kan de overstap van



een passieve bachelor naar een meer actieve master worden vergemakkelijkt.

Bezwaren

Mogelijk zijn grote aantallen studenten bij sommige vakken wel een bezwaar. "Je moet niet verwachten dat ICT je tijdswinst oplevert, zeker niet als je opdrachten van zoveel studenten moet nakijken. We hebben hard gewerkt. Je werkzaamheden verschuiven, maar je bent eerder meer dan minder tijd kwijt." En binnen grotere groepen studenten kunnen groepsleden makkelijker meeliften op het werk van anderen. "Van het *freerider*-probleem hebben we wel last gehad," geeft Beaumont toe. "Maar dat is onvermijdelijk bij groepswerk."

Ook bij het vak van Nap had men last van het *freerider*-probleem. "We kozen specifiek voor een wiki omdat het leuker is dan alleen opdrachten inleveren, je kunt er ook als je bij je ouders bent aan werken, het is handig met groepswerk, enzovoort. Maar het leidde bij studenten tot uitstelgedrag en meeliften met anderen. Een kliksysteem waarbij studenten aan elkaar een bonus of malus konden geven, hielp niet. Studenten vonden dat oneerlijk." Om de problemen te verminderen, wordt de opdracht nu opgesplitst in een individueel en een groepsdeel. Nap is van plan de wiki's in ieder geval aankomend studiejaar te blijven gebruiken.

Bij Ruimtelijke Wetenschappen is Jan Albert van Laar er voor 2011-2012 niet meer om Beaumont te ondersteunen. Toch wil Beaumont het vak volgend jaar op dezelfde manier blijven onderwijzen. Aankomend studiejaar wordt zelfs nog een traditie doorbroken: het schriftelijke eindtentamen gaat het veld ruimen. "Het was in dit geval de opdracht die het minst aan de leerdoelen bijdroeg." ❌